

çavsorî û Serkutkarî Jibal (Pyd)ve Berdewamin

Derewkarî^{oo}

derewçînî

Derew kirêtkariye karekî ko ras-tiyê berovajî jîwar û rewşa lidar dike , reng û ronakiya jiyane di şerpizîne , digorîne , vedimrîne .Derew dema ko destkarî tede şax û poxên dilîze û dirêse û vedirêse wê gavê derewçînî lidar dikeve .Îro roj li gorepana siyasî ya kurdî derew û derewkarî û derewçînî zor û bilavî li yek şîp û şepêla xwe li ast û rastê qoşkirinê .Derewkariyên (pyd) di şekendên ragehandinê de serdest û serbestin dijî serokatiya kurdistanê sebarete bi gongireya kurdewariyê ve .(pyd) astengiyên derewkariyê peyda dike da ko kongireya kurdewariyê lidar nekeve di rêya tomet û dengpêxistinên rûşûştî û bi şewazekî zikreşî ta digihêje radeya rûreşiyê û xiniskariyê .Dema ko derewkarî bibitin siyaseta wê gavê rengê jiyane payîzê hildibijêre û li xwe dike



ÇIMA GIRÊDANA KONGIRA NETEWÎ DI VÊ DEMÊ DE?

2 «

Dayika kurd Sînemxan

2 «

Nivîsîn û zimanê zikmakî

3 «

Di bîranîna serjimara awerte de 22-8- 1962

ÇIMA GIRÊDANA KONGIRA NETEWÎ DI VÊ DEMÊ DE?

bêkesê rojava

Eger em wek tevger û partiyên Kurd û Kurdistanê hindekî li xwe vegezin û li rewşa xwe xwedî derkevin û bimeyênin, ka em Kurd di çi delav û qonaxê re derbas dibin, emê wê hîngê xweş nas bikin pêdvîû girîngiya girêdana kongira netewî ya Kurdistanê mebest jê çi ye û sûda wê li gor berjewendiyên netewî di çarçewa tevgera rizgarîxwaza Kurd de çi ye. Ji ber vê yekê em berve çêkirin û avakirina gelek fîdralîzmên Kurdî li her peçakî Kurdistanê diçin. Di vî warî de bila em xweş zanibin azadbûna rojavayê Kurdistanê kilîla hemû serkeft-

inên Kurdaye di perçyên Kurdistanê. Di vî warî de ji îlham û pojinandina serok Barzanî li ser bîngeheke stratîcî ew gelek dorkêş e li ser parastina netewa Kurd û Kurdistanê ji pêlanên qirêj yê dijmin. Lewre wî didît ew kongire heger bi ser keve û bi serî bibe wê pir pîrsgirêkên dijwar binin ser holê û rola Kurda di rojhilata navîn de pir xort bibe û çiyê balkêşiyê be ji aliyê dewletên cihanî de. Vêca di van rojên îroj de wek herêmên rojavayê Kurdistanê bi ber bayên êrişên ordiyên çekdar yê Îslamiyan ketine û tene talan û wêran kirin. Di vê çaxê de kongireke weha ji me Kurda re bête girêdan gelek girîng e, lê nama serok Barzanî ya ku ji komîta amedekirina kongira netewîre bi rê kiriye wê ji hêzekî xort



da Kurda û bi dengê bilind nîşan da komên çekdar û dewletên herêmê ku hîn gelê me yê Kurd li ser pê û lingên xwe ne û dikarin di bin sîû siwaneke

netewî de û li ser bîngeheke milî ji bo çareserkirina mafê gelê Kurd li seranserî Kurdistanê bigihînen hev.

Di bîranîna serjimara awarte de 22-8-1962

N-Beyro Dêrik

Bê goman gelek pirojeyên regezperestî hatine cîbicîkirin derbarî kurdan li rojavayê kurdistanê, û destpêka van pirojeyan (yasaya serjimara awarte) ya ku hate derhênan bi jimara 93 an rêkeftî 22-8-1962 an. Û bi taybetî li herêma cizîrê (hizîça) hate cîbicîkirin. Ev piroje ya desthilata sîrî ya nû bû ango piştî cudabûna navbera sîrî û misrê de û vê desthilatdarîyê dixwest diyar bike heta çi astî biregezperestîya erebî ve girêdaye û bide xweyanîkirin ku ji (Ebdil nasir) nîzîktrî netewa erebî ye. Çimkî wê çaxê kurd tawanbardikirin bi parçekirina sîrî û çêkirina dewletekê û binavê (israyêl a diwan) binavdikirin û belkî tiştê sereke yê ev desthilat hêzker vexistina şoreşa eylole mezîna 1961z, heweha damezrandina partî 1957z li sîrîye ku bigiştî kurdan ew hembêzker û hişyarî mafê rewa ki-

rin û di ancamde rijêmê ev serjimara awarte di yek rojê de pêkanîn û nasnameya nêzkî 120 hezar xêzanên kurd ji wan kişandin û gotin ev kes penaberin û ne xelkê vî welatî ne tevli ku jimareka mezîna ji van kesan berî wî çaxî di sopayê sîrî de leşkerîkiribûn û ji encama vê fermanê jî gelek bav û kur ji hev cudabûn hin binasname û hin bê nasname û wesa bira û bira jî û gehiştê astê ku serok erkanê sîrîyê ku wê demê kurd bû (Tewfîq nîzame dîn) xwe bê nasname dît, her weha hin ji binemala Ibrahîm paşayê milî ku beşdarî di damezrandina civaka perlemanê sîrîde kirine sala 1928z nasnameya wan hate kişandin. Bi giştî kesên mane bê nasname binavê biyanîyên tirk rijêmê ew didan nasîn û bi şûn re navê wan bû biyanîyên sîrî û bi vê yekê bi hezara kurd bê mafê hevvelatîyê man û di bin du corande hatin dabeşkirin, yê

rijêmê kerta sor dayê wan û yê bê xan mane (mektom) navê wan di pirtokê nivîsandinêde ne hatibû ji encamê hevîniya navbera wan û yê biyanî de û beşkî din heye xwedanê rewşeka baştirin lê ew jî weke yê nasnameya wan hatî kişandin bê mafê hevvelatîyê ne. Herweha li gurî raporta salane ya rewşa mafê mirovan li sîrîyê a 2008an bihtir ji pêncî xêzanî ji van kesan li kobanê jî hene

serjimara awarte bû sedema serekî ji cîbicîkirina pirojeyên regzperestî yê bi şûnre hatî pêkanaîn derbarî kurdan ku merema rijêmê ji van pirojeyan ew bû kurdan hejar bike û wan bi nanê rojane mijobike da bi çi awayî bi mafê netewî raman nebin û bimînin penaber liser xaka xwe û rijêmê karî heta astekî ve armancê pêkbînê ku hişt bi hezaran kurd bibne meşextî û berê xwe bidne biyanîyê çi li hundirê sîrîyê û çi

ji derve û tevli ku kurdan gelek qurbanî danîn dibin bandore van pirojeyan de li di dawiyê de karîne berevaniyê di ber hebona xwe de bikin û xwe li ber van pêlên zor bigirin û mane parastî ji wendabunê

Maye em bêjin ku tevli xebata dirêja tevgera siyasî a kurd li rojavayê kurdistanê dijî vê pirojeyê, ne karî rijêmê neçar bike û çareseriyekê ji van kesên ku nasnameya wan hatî kişandin re bibîne. Lê belê piştî vexistina şoreşa miletê sîrîyê (adara 2011) rijêmê bi hesanî nasnameya wan kesan li wan vegeand di bin merema kurdan jê vê şoreşê dûrbike bê ku bide xweyanîkirin wê çawa buhayê nîzîk pêncî salî ji eş û xişm û peneberiyê vegeirine. Û heger me got belkî di pêşerojêde werin beldevegirin gelo hin hene karibin mafê wan kesên biyanî mirî li wan vegeirine?



Derbederî



Hejarî

Rola ciwanên kurd di pêkhatina civaka sivîl de

Bilind mela-Dêrik
E_bilind@nefel.com



Law pêşeng û pêşberê hemî miletanin û sitûn û binyatên civakê ne . Û hêzek mikum û çalak e , lewra giringatiya ciwanan tê ji hest û bîrên zelal yên ku ciwan radije , ji ber vê yekê pêdiviya bayexdanekî taybetî ji wan re bêt pêkanîn , û bi taybetî ji layê şarezariya wan di hemî war û mijaran de û şarezariya wan werê geşepêdan li jêr berhevkerin û peywendiyek dirust ta ku bigehên di astek bilind û berz de . Wek tê zanîn îro em di guhertinek mezinde ne û hişta berdehamiyê dike , û sistema mirovayetiye di pêvajoyeka serkeftî de dişope ji ber ku ev e armanca hemî miletan e . Rola rêxistinên civaka sivîl ya binyat û sereke roniyê û diyar e ji ber ku ev civak civakek serbixwe ye ji desthilatê tê pênasîn bi serbixwe ye û li jêr de her mirovek rola xwe dilîze , û kar ji bo xizmeta millet û hemî berjewendiyên giştî û berevanî di ber mafê mirovan û kesên lawaz. Perwerdeya ciwan di vê civakê de pêdivî ye ji valahiya îdyolocîya ta ku karibe rola xwe di pêşketin û hişyarbûnê li wargeha civakî de û li vê hevçerxa nû de bilize. Diktatoran bi çingalê hêza xwe miletê kurdan durpêçkirîye û çî pêşkeftinên di civakî de em bê par man e , lewra ji bo azadî û rizgariya me pêwîst e ku lawan serkêşî û semyanî be , û ji ber ku law regezek serekî ye di pêvajuyê de .



Dijwar Tewfiq-Amûdê

Dixwazim diyar bikim ku yek nişana herî bilintir di civata me Kurda; bi olî, bi çandî, bi ziman bi taybet berya dagir kirina Kurdîstanê de jina Kurd bûn. Peyva jina Kurd di civata xwe ya dîrokî de rêzdarîyek berz dahatin pejrandin. Jin di nav civat û malbata xwe de mafdarê biryar dahîn bûn.

Jina Kurd wek Edla Xan serokatî ya Herêma Suleymanî ya karanît, Halîma xanim Herêma Çolemergê karanît, Adela Xan, Halabja karanît. Jinên wek Meryem Xan û Fatma Xan ji cardin di dîroka jina Kurd de giringin ger bîn ziman.

Jina Kurd, şerê dijî neyarên Kurdîstan de şervan wek birêz pakrewan Leyla Qasim, siyasetê de siyasetvan wek, Zakiyya Hak-

ki, Widad Akrawi, Nasrin Barwari, Leyla Zana, li zevî yê de karker, mala xwe bermalî, bezîrganvanî yê de karmend wek Ferda Cemiloglu, perwerdê de mamoste wek Hapsa Xan, zanyarî yê de helseger wek Asenath Barzani wêjenê de wêjenvan wek , hûner de hûnermend wek Tara Jaff, Aynur Dogan, Ayşe Şan û her şaxên jiyane de weyna xwe listin û wanê ku li jiyandin berdeham dikin. Em jibîr nekin ku di Anfal'a 1988'da de jina Kurd di kampan de hatin tundî kirin. Şerê Yekema Cihanê de hêzên artêşa Tirk û Rûs êrişê Mahabad kirin 200 jina Kurd hat tundî kirin. Dîsa di serhildanên Bakurê Kurdîsta'de wek dizanin Serhildana Şêx Seidê Piran (1925) û Serhildana Seyîd Riza (1938) artêşa Tirk pêşî êrişê jina Kurd kir, wan tundiyêk giran de derbas kir û koçber kir. Keçikên wenda yî rojeva me de yek bi yek derdikevin holê. Vê tehdâ yê zorbaz Seddam ji li jin û keçan Kurd kir. Jina Kurd gor tev zilm û tehdâyên; civakî, malbatî û neyarên welatê xwe Kurdîstana rengin de li ser lingê xwe yê û mora azadî yê li welatê xwe û rojhelata navîn dixe. Ji ber vê em wek partiyêk demokrat ger tehdâ cotsandardî yê li ser jina Kurd rakin, nasnama wê ya dîrokî xelatê wî bikin. Maf û cîyê jina Kurd bilinde. Em wan bidin ser serê xwe ewê welatê me, aborî ya me, zanyarî ya me her şaxên jiyana netewî û navnetewî de pêşxin. Jin perçak herî girîngtira jiyane ye û ji bo bilind kirina wespa jiyane em jina Kurd bilind kin. Lê rojeva me de Jina Kurd îro nava rewşek xerab de ye. Ev bi gelemperî nikarê bê gotin, lê nava pîrsgirêka civakî de cîyê xwe digre. Em her roj nûçeyên kuştina jina Kurd dibîzin. Kuştin bi deste malbata wan li ser navê namûsê tê kirin. Ev şermezarî dikeve ser milê me me tev mêr û civata Kurd. Ji derva yî welat û şaxên navnetewî de wêne ya Kurd wek hovî nişan dide. Ez wek xortek şarezar û demokrat vê napejirînim û dixwazim ev yeke ji nav civata min a Kurd derkeve.



jinyarî



Helebça Sadûn - Dêrik

Nanî bidin dest nanpêjan

Di destpêka şoreşa Sûriyê de hin partiyên siyasî li Rojavayê Kurdîstanê ji qûnaxa bê re xwe amade kirin ,destpêkirin bi riya firekirina bingeha xwe ya cemawerî û gelêrî, û ber bi karê dezgayetî ve çûn , heta ku berhev û amade bin ji rêveberiya dema bê re û karên hevbeş dane pêşiya xwe û siyasetên xwe li gorî wê yekê avakirin . Lê hin aliyên di hewldan ku rêveberiyekî çêkin û feriz bikin li ser gelê xwe bê şirikatiya partiyên di yên bira , tevî ku hevkarî bi hin aliyên re kirin ji rikberiya Sûriyê yên ku dijî kêşa kurdî kar dikin . Vê tiştê hişte ku gumanin bi mirov re peyda bibin,ku eger ew alî bimînin li ser vî siyaseta xwe ,wê ev derfeta zêrîn ji dest kurdan derkeve, ji ber ku ew bi vî ez-ezîtiyê wê bihêlin pirojeyê rojavayê kurdîstanê bibe qurbana nêrînen wan yên yekalî , û evê tiştê hêla ku îro tirs û ne aramî di nav civaka kurdî de rû bide û civaka kurdî lihevda û hejand û bû egerê serekî hişt ku kurd ber bi bazdan û koçberiyê ve herin . Di gumana min de divê em kurd sûdmendiyê ji serpêhatên rêjîmên dîktatorî yên ku niha hin ji wana hatin dadgehkirin û hin di li ber dergêhê dadgehên navxweyî û navdewletî ne û divê em sûdmendiyê ji ezmûnên dewletên pêşketî ji bigirin ,ew dewletên ku xwe bi beşdarbûn û hevbeşiya hemû aliyên di rêveberiya dewlata xwe de û niha em vî tiştê berçav dibînin, ku serketî tê bikaranîn li Herêma kurdîstanê. Ji ber divê her kes bigihê wê baweriyê ku dema kurdên rojava rabûn û bi azadî û hilweşandina rêjîmê bankirin, ne ji ber rêjîma dektator ra be û di cihê wê de rêjîmeke di ya dektatorî bi navek dîtir we re deynan û avakirin .Di baweriyê min de dem hatiye û divê em nanî bidin dest nanpêjan, ji ber kurd hişyartirin ku bikevin di bin bandora van fişar û birhan de .



nanpêjî